

POSTANOWIENIE

20 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 20 grudnia 2023 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku R. H.
z udziałem A. C. i C. C.
o podział majątku wspólnego,
na skutek skargi kasacyjnej A. C.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu
z 12 sierpnia 2022 r., XV Ca 578/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od A. C. na rzecz C. C. kwotę 8100 (osiem tysięcy sto) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres po upływie tygodnia od dnia doręczenia uczestnikowi niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

(E.C.)

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z 12 sierpnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił apelację uczestnika postępowania A.C. od postanowienia Sądu Rejonowego w Trzciance z 19 stycznia 2022 r., którym na skutek wniosku wierzyciela R.H. dokonano podziału majątku wspólnego dłużnika A.C. i jego byłej żony C.C.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu odwoławczego wskazany uczestnik opartą na obu podstawach kasacyjnych przewidzianych w art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach podstawy materialnoprawnej skarżący zarzucił naruszenie: art. 211 k.c., art. 212 § 2 k.c., art. 45 § 1 k.r.o., art. 45 k.r.o. i art. 46 k.r.o. oraz 567 § 1 k.p.c. W ramach zaś podstawy prawnoprocesowej zarzucił naruszenie: art. 232 zd. 2 k.p.c., art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c., art. 567 § 1 k.p.c., art. 618 § 1 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. oraz art. 383 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Uczestnik wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, odwołując się do przyczyn określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Uzasadniając swój wniosek, skarżący podniósł, że „zgodnie z treścią art. 684 k.p.c. w związku z art. 567 § 3 k.p.c. ustalenie składu i wartości majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami należy do Sądu. W niniejszym postępowaniu Sądy odstąpiły od powyższej reguły, mimo zgłaszania zarzutów i wniosków dowodowych przez uczestnika postępowania A.C. Sąd Okręgowy w Poznaniu jak i Sąd Rejonowy w Trzciance ograniczył się do wskazania, że uczestnik nie zgłosił powyższych zarzutów w terminie zakreślonym, po otrzymaniu opinii biegłego sądowego. Tymczasem uwzględniając literalne brzmienie art. 684 k.p.c. to na Sądzie spoczywa obowiązek ustalenia składu i wartości majątku wspólnego”. Dlatego powyższe naruszenie wydaje się oczywiste. Wskazał także, że „zachodzi potrzeba rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego polegającego na ustaleniu wzajemnych relacji art. 684 k.p.c. nakładającego *de facto* na Sąd obowiązek ustalenia składu oraz wartości majątku wspólnego małżonków z art. 381 k.p.c. uprawniającego Sąd II instancji do pominięcia nowych faktów i dowodów, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed Sądem I Instancji”. Zdaniem uczestnika „również zachodzi potrzeba rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego co do tego, czy żądanie rozliczenia nakładu poczynionego z majątku osobistego małżonka na majątek wspólny może być zgłoszone do czasu zamknięcia rozprawy przed sądem pierwszej instancji, w terminie zakreślonym przez Sąd I instancji czy także może być zgłoszone w postępowaniu przed Sądem II instancji”.

W odpowiedzi na skargę uczestniczka C.C. wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania bądź o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących w orzecznictwie sądów rozbieżności, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie poprzez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym określonym w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sposób w jaki należy prawidłowo uzasadnić wniosek był przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego.

Uzasadnienie wniosku skarżącego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie odpowiada tym wymaganiom.

Skarżący nieskutecznie powołał się na oczywistą zasadność skargi, a zatem na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Uzasadnienie wniosku opartego na tej przyczynie przyjęcia skargi do rozpoznania wymaga przedstawienia argumentacji prawnej zmierzającej do wykazania kwalifikowanego, ewidentnego naruszenia powołanych w skardze przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego orzeczenia oraz podstaw kasacyjnych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z 5 października 2007 r., III CSK 216/07 nie publ. i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11, nie publ.); przekonanie o wystąpieniu tej przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu tak rozumianej „oczywistości” zasadności skargi. Uzasadnienie wniosku nie może sprowadzać się do powtórzenia, choćby w zmodyfikowanej formie, uzasadnienia podstaw kasacyjnych bądź ich samych, ani być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności.

Skarżący, uzasadniając swój wniosek, nie zastosował się do powyższych reguł i ograniczył do ogólnikowego, zdawkowego powtórzenia jednego z zarzutów

kasacyjnych, rezygnując z dalszego jego rozwinięcia oraz bliższego wyjaśnienia, jaki konkretnie związek miałby zachodzić pomiędzy pominięciem jego zarzutów i wniosków dowodowych, a obowiązkiem Sądów w zakresie ustalenia składu i majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej pomiędzy byłymi małżonkami oraz nie przedstawił wymaganej argumentacji prawnej zmierzającej do przekonania o oczywistym charakterze zarzuconych naruszeń prawa, które miałyby ewentualnie świadczyć o oczywistej zasadności skargi. Sąd Najwyższy wielokrotnie już wskazywał, że podstawy kasacyjne wraz z ich uzasadnianiem oraz uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, stanowią niezależne elementy skargi, które pełnią odmienne funkcje i nie mogą być ze sobą utożsamiane ani traktowane zamiennie, a prawidłowe sformułowanie tych uzasadnień wymaga przedstawienia odmiennej i właściwej dla każdego z nich argumentacji prawnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52). Uzasadnienie wniosku skarżącego stanowi w istocie namiastkę uzasadnienia, które skarga powinna zawierać zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że w świetle przedstawionego w skardze zarzutu naruszenia art. 684 k.p.c. w związku z art. 567 § 3 k.p.c. oraz jego uzasadnienia zaskarżone orzeczenie nie jawi się jako oczywiście nieprawidłowe. Skarżący zupełnie bowiem pomija, że kwestia rozliczeń pomiędzy byłymi małżonkami dotyczących nakładów poczynionych na majątek wspólny, ale już po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, może być uwzględniona wyłącznie na wniosek samych zainteresowanych i wymaga ich inicjatywy dowodowej, a zatem nie mieści w sferze działania Sądu z urzędu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 grudnia 2011 r., I CSK 78/11, nie publ.). Z kolei odnośnie do kwestionowanej przez skarżącego wyceny jednej z działek objętych podziałem w związku ewentualną możliwością zmiany jej przeznaczenia, należy przede wszystkim powiedzieć, że wycena ta nie budzi zasadniczych wątpliwości co do jej prawidłowości. W konsekwencji brak podstaw, aby zasadnie twierdzić, że skarga jest uzasadniona w stopniu oczywistym.

Skarżący nie wykazał także, że w sprawie pojawiły się istotne zagadnienia prawne, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Skuteczne powołanie się na wskazaną przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania wymaga sformułowania określonego, dotychczas nierozwiązanego problemu prawnego o charakterze abstrakcyjnym, zaprezentowania argumentacji przekonującej o istnieniu na tle tego problemu rozbieżnych ocen prawnych i świadczącej o poważnych trudnościach w jego rozwiązaniu, a ponadto wskazania, dlaczego jest ono istotne (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 12 grudnia 2013 r., IV CSK 384/13, nie publ.). Wymagania te nie zostały w skardze spełnione.

Skarżący, wymieniając przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., w pierwszej kolejności powołał się na kwestię dotyczącą ustalenia „wzajemnych relacji” art. 684 k.p.c. i art. 381 k.p.c., która jednak nie została prawidłowo przedstawiona w formie pytania i skonkretyzowana. Nie można zatem uznać, że uczestnik sformułował zagadnienie, do którego Sąd Najwyższy mógł się odnieść i jednoznacznie je rozstrzygnąć. Ponadto skarżący nie przedstawił żadnych argumentów, które miałyby przekonać, że w sprawie pojawił się poważny problem prawny wymagający zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy.

Uczestnik powołał się także na inną jeszcze kwestię prawną, którą wprawdzie przedstawił w formie pytania, pozostawił ją jednak bez dalszego komentarza. Skarżący nie wskazał wymaganych argumentów mogących świadczyć, że postawiona kwestia stanowi istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., nie wskazując również przepisu (przepisów), na tle którego miałyby się ono wyłonić. W rzeczywistości odpowiedź na to pytanie nie sprawia istotnych trudności, a Sąd Najwyższy do pytania tego się już odnosił. Nie budzi obecnie wątpliwości, że żądanie rozliczenia nakładów poczynionych z majątku osobistego na majątek wspólny, także po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej, może być zgłoszone – co do zasady – tylko do czasu zamknięcia rozprawy przed sądem pierwszej instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 marca 2004 r., IV CK 209/03, nie publ. i z 5 marca 2008 r., V CSK 447/07, nie publ.).

Wykazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., a zatem tego, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, które budzą poważne

wątpliwości lub wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów, wiąże się z koniecznością przekonania przy pomocy stosownej jurydycznej argumentacji, że określone przepisy rzeczywiście budzą poważne wątpliwości i nie zostały jak dotąd wyjaśnione albo że niejednolita wykładnia tych przepisów wywołuje wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie sądów w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Skarżący nieskutecznie powołał się na tę przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania, gdyż swojego poglądu o jej wystąpieniu w sprawie w ogóle nie uzasadnił.

Z omówionych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego należnych uczestniczce orzeczone na podstawie art. 520 § 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasadzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe uczestniczki ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 4 ust. 1 pkt 8 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935).

(M.M.)

[a]